

Myötätuulta tuottajalle 2 -hanke

Hankesuunnitelma
1.1.2020–31.12.2021

Maataloustuottajain Keski-Pohjanmaan liitto
MTK Keski-Pohjanmaa ry

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Sisältö

1.	Perustiedot	3
2.	Hakija.....	5
3.	Hankkeen tarve ja tausta	6
3.1	Yleistä	6
3.2	Kokemuksia Myötätuulta tuottajalle - ja muiden MTK-liittojen hyvinvointihankkeista	7
3.3	MELAn hyvinvointikysely	9
3.4	Maatalousyrittäjien voimavaratestin tuloksia Keski-Pohjanmaalla.....	10
4.	Hankkeen tavoitteet	11
4.1	Yleistä	11
4.2	Hankkeen määrälliset ja laadulliset tavoitteet	11
4.2.1	Yhteistyö	12
4.2.2	Asiakastyö maataloilla.....	13
4.2.3	Tiedonvälitys	13
5.	Hankkeen toimenpiteet ja toteutustapa	14
5.1	Yleistä	14
5.2	Yhteistyö	14
5.3	Asiakastyö maataloilla.....	16
5.4	Tiedonvälitys	16
5.4.1	Tilaisuuksien järjestäminen	16
5.4.2	Julkaisut	17
5.5	Resurssit.....	17
5.6	Toteutuksen organisaatio	18
5.7	Raportointi ja seuranta	20
6.	Riskit ja niihin varautuminen.....	21
7.	Kestävän kehityksen periaatteiden huomioiminen	22
8.	Yhteys Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan ja alueen ohjelmaan	23
8.1	Yhteys EU:n maaseudun kehittämisen prioriteetteihin ja Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014–2020	23
8.2	Yhteys Pohjanmaan ELY-keskuksen alueelliseen maaseutustrategiaan 2014–2020	23
8.3	Yhteys Pohjois-Pohjanmaan alueelliseen maaseudun kehittämissuunnitelmaan 2014–2020	25
9.	Toiminta-alue, kohderyhmä, hyödynsaajat sekä aikataulu	26
10.	Hankkeen toteutumisen arvioiminen ja hankkeessa syntyvän toiminnan jatko hankkeen päättymisen jälkeen.....	27
11.	Tiedottaminen	28
12.	Hankkeen eritelty kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma	29
12.1	Kustannusarvio	29
12.2	Rahoitussuunnitelma.....	29
13.	Liitteet	30

1. Perustiedot

Hankkeen nimi	Myötätuulta tuottajalle 2
Hakijaorganisaatio	Maataloustuottajain Keski-Pohjanmaan liitto MTK Keski-Pohjanmaa ry., jäljempänä MTK Keski-Pohjanmaa
Hankkeen yhteyshenkilö	Jouni Ingalsuo
Hankkeen vastuuhenkilö	Jouni Jyrinki
Toteutusaika:	1.1.2020–31.12.2021
Hankealue:	MTK Keski-Pohjanmaan toimialue; käsittäen Alavieskan, Halsuan, Kalajoen, Kannuksen, Kaustisen, Kokkolan, Les-tijärven, Perhon, Reisjärven, Sievin, Toholammin, Vetelin ja Ylivieskan kunnat tai kaupungit.
Hankkeen kuvaus:	<p>Hankkeen tavoitteena on edesauttaa maatalousyrittäjiä ja heidän sidosryhmiään löytämään keinoja hyvinvoinnin parantamiseen ja säilyttämiseen. Myötätuulta tuottajalle 2 -hanke edistää maatilojen kanssa sidoksissa olevien tahojen yhteistyötä ja keskinäistä vuorovaikutusta. Hanke edistää myös Maatalousyrittäjien eläkelaitos MELAn toimenpiteitä ja tavoitteiden toteutumista. Hanke tiedottaa monikanavaisesti hyvinvointiasioista ja niiden vaikutuksesta maatalousyrittäjille yhteistyössä maatalouden sidosryhmien kanssa. Lisäksi hanke järjestää vuosittain tilaisuuksia maatalousyrittäjille ja heidän yhteistyötahoilleen.</p> <p>Aiemman Myötätuulta Tuottajalle -hankkeen aikana on havaittu kehittämistarpeita maatalousalan sidosryhmien yhteistyössä. Sen lisäksi on huomattu, että sidosryhmät tarvitsevat uudenlaisia keinoja huomioida ja puuttua maatalousyrittäjän kokonaiselämäntilanteeseen ja sen haasteisiin. Uudenlaisen välittämisen ja puuttumisen kulttuurin luomisen myötä pystytään auttamaan maatalousyrittäjiä aikaisemmassa vaiheessa, ennen kuin heidän tilanteensa kriisiytyy. Aiempaan hankkeeseen verrattuna toiminnan painopistettä siirretään ongelmien ennaltaehkäisyä kohti.</p> <p>Myötätuulta tuottajalle 2 -hanke pyrkii vaikuttamaan aiempaa hanketta painokkaammin, että maatalousyrittäjien hyvinvointiin liittyviä ongelmia ryhdytään ratkaisemaan riittävän aikaisessa vaiheessa. Koska tässä toimintatavassa maatalouden sidosryhmillä on merkittävä rooli, hanke tuottaa taustatukea sidosryhmien toimintaa</p>

varten. Edellisten lisäksi hankkeen toiminnan painopistettä siirretään maatalousyrittäjille suunnattuun ennaltaehkäisevään matalan kynnyksen ryhmätoimintaan.

Myötätuulta tuottajalle 2 -hanke tukee edelleen maatalousyrittäjiä heidän kohtaamissaan kriisitilanteissa. Työmenetelmiä ovat keskusteluapu, riskikartoitus, avuntarpeen selvittäminen sekä ohjaus ja neuvonta. Asiakastyön tarkoituksena on olla ensiavun luonteista tukea.

2. Hakija

Maataloustuottajain Keski-Pohjanmaan Liitto

MTK Keski-Pohjanmaa ry.

Pitkänsillankatu 20 B, 67100 Kokkola

Rekisterinumero

Y-tunnus: 0219018-6

MTK Keski-Pohjanmaa on yleishyödyllinen, ei-ALV-velvollinen rekisteröity yhdistys, jolla on 12-henkinen johtokunta. MTK Keski-Pohjanmaan nimenkirjoittajia ovat sääntöjen mukaan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja toiminnanjohtaja, aina kaksi yhdessä. Juoksevilla asioissa sekä johtokunnan erikseen määrittämässä asioissa nimen kirjoittaa toiminnanjohtaja tai muu johtokunnan siihen valtuuttama toimihenkilö yksin. MTK Keski-Pohjanmaan tilikausi on kalenterivuosi ja toimintaa valvoo yksi HT-tilintarkastaja sekä kaksi toiminnantarkastajaa.

MTK Keski-Pohjanmaan jäsenyhdistyksillä oli henkilöjäseniä vuoden 2018 lopussa 5 622 ja jäsen-tiloja 1 814. Vuonna 2018 MTK Keski-Pohjanmaan toimialueella oli 2 050 maatilaa, jotka hakivat maataloustukea.

MTK Keski-Pohjanmaa on taloudellisesti vakavarainen maakunnallinen maataloustuottajaliitto. Liitolla on palveluksessaan kolme toimihenkilöä.

MTK Keski-Pohjanmaa on ollut mukana toteuttamassa monia hankkeita vuodesta 1995 alkaen. Parhailtaan MTK Keski-Pohjanmaa hallinnoi ja toteuttaa Myötätuulta tuottajalle -hanketta, jonka hanke-aika on alkanut 1.3.2017. MTK Keski-Pohjanmaa toteutti 15.9.2017–15.4.2018 *Selvitys kiinnostuksesta lomitussyrittäjyyteen* -esiselvityshankkeen. Sen tavoitteena oli luoda kokonaisvaltainen näkemys muutosvaiheessa olevan lomitussyrittäjyyden mahdollisuuksista ja haasteista sekä selvittää yrityspohjaisen lomituspalvelun kiinnostavuutta lomittajien ja maatalussyrittäjien keskuudessa. Vuosina 1998–2006 MTK Keski-Pohjanmaa on hallinnoinut ja toteuttanut Tietopel-tomies- ja Tietofarmi-hankkeita.

MTK Keski-Pohjanmaa oli osatoteuttajana vuoden 2015 keväällä päättyneessä Tietoseppä-tiedonvälityshankkeessa. Lisäksi MTK Keski-Pohjanmaa toimii parhailtaan osatoteuttajana Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän hallinnoimassa Ajantasalla-tiedonvälityshankkeessa.

Maataloustuottajajärjestö MTK on vihreiden elinkeinojen edunvalvontaorganisaatio, jonka tehtävä on huolehtia maaseudun elinkeinojen ja asukkaiden elinmahdollisuuksista, hyvinvoinnista ja menestyksestä. MTK edistää turvallista ja laadukasta elintarviketuotantoa sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävästä käytöstä maassamme. Maaseudun elinkeinojen tunnettavuutta MTK parantaa kuluttajatyöllä.

3. Hankkeen tarve ja tausta

3.1 Yleistä

Maatalousyrittäjien ja heidän perheenjäsentensä hyvinvointi on heikentynyt kuluneen vuosikymmenen aikana. Viimeksi kuluneiden vuosien aikana mm. uupumiseen ja masennukseen viittaavien signaalien määrä on lisääntynyt. Tätä havaintoa tukee mm. MTT:n tutkimus¹, jonka mukaan maatalousyrittäjien hyvinvointi on heikentynyt 2000-luvun aikana.

Erityisesti maatalouden taloudellisen tilanteen heikentyminen on johtanut maatalousyrittäjien hyvinvoinnin heikkenemiseen. Taloushuolet ovat omiaan lisäämään psyykkistä kuormitusta ja kuluttamaan maatalousyrittäjien voimavaroja. Maatalouden taloustilannetta voidaan seurata Suomen Gallup Elintarviketiedon rahavirtatilastosta. Lokakuussa 2016 julkaistun rahavirtatilaston mukaan maatilatalouksien rahavirta oli pienentynyt vuonna 2015 MTK Keski-Pohjanmaan toimialueella yhdeksän prosenttia verrattuna vuosiin 2014 ja 2013. Joissakin toimialueen kunnissa rahavirta on pienentynyt jopa yli 10 prosenttia. Tästä voidaan päätellä, että lähes jokaisen maatilan taloudellinen tilanne on huonontunut merkittävästi viimeksi kuluneiden vuosien aikana.

Taloudellisten paineiden lisäksi maatalousyrittäjien toimintaa leimaa jatkuva epävarmuus. Muuttuva lainsäädäntö, tukijärjestelmään liittyvät määräajat, monimutkaiset sitoumusehdot sekä niiden joustamattomuus, valvonnat ja lukuisat ilmoitukset sekä raportoinnit ovat maatalousyrittäjän arkipäivää. Viranomaisvaatimukset ovat lisääntyneet selvästi koko 2000-luvun ajan, mutta toisaalta yrittäjän mahdollisuudet itsenäisten ratkaisujen tekemiseen on kaventunut. Maatalousyrittäjät ovat odottaneet pitkään byrokratian vähenemistä, mutta odotukset eivät ole kaikkialta osin täyttyneet.

Maaseudun sosiaalisen rakenteen muututtua maatalousyrittäjillä ei välttämättä enää ole käytävissään sukupolvien tai kyläläisten ja pitäjäläisten muodostamaa turvaverkkoa. Jo fyysisistä ja teknisistä syistä johtuen maatilojen välinen naapuriapu ei ole niin yksinkertaista kuin aiemmin. Maatilat ovat erikoistuneet ja erilaistuneet niin, etteivät viljelijät välttämättä enää hallitse toisen maatilan työvälineitä ja toimintoja. Lisäksi jokaisen on keskitettävä työpanoksensa oman yritystoiminnan hoitamiseen, eikä voimavaroja välttämättä enää jää naapurin auttamiseen, vaikka tahtoa siihen olisi.

Uupumisen seurauksena taloudenhoitoon ja tukihakuun liittyvät toimet voivat viivästyä tai jäädä tekemättä kokonaan, jolloin taloudelliset seuraamukset voivat olla erittäin vakavia ja siten vaikuttaa koko tilan jatkamisen mahdollisuuksiin. Viime vuosina Keski-Pohjanmaallakin on tullut ilmi muutamia vakavia tapauksia, joissa maatilan eläimet ovat jääneet huonolle hoidolle maatalousyrittäjien työuupumuksen vuoksi.

---

¹ Leena Rantamäki-Lahtinen, Kari Mikko Vesala, Hannu T. Vesala, Janne Karttunen, Veli-Matti Tuure, Margit Närvä ja Matti Ryhänen (2013). Muuttuva ja menestyvä maaseutuyrittäjyys 2000–2013.

Ainakaan toistaiseksi ei ole näköpiirissä muutosajureita, jotka tuottaisivat merkittävää parannusta maatalousyrittäjien hyvinvointiin. Valtiontalouden säästötoimet kohdistuvat sekä lomitussjärjestelmään että kansalaisten sosiaaliturvaan. Sijaisapumaksujen korotukset ja maatalouslomituksen omavastuuosuuden kasvu ovat johtaneet siihen, ettei lomittaja-avun käyttämiseen ole välttämättä enää taloudellisia mahdollisuuksia. Sen lisäksi maatalouslomittajien saatavuuden suhteen on ollut entistä suurempia ongelmia. Liioin työntekijöiden rekrytoiminen ei tuota ratkaisua ongelmaan, sillä vain hyvin harvalla maatalousyrittäjäperheellä on varaa palkata ulkopuolisia työntekijöitä. Viime aikoina on ennemminkin irtisanottu maataloustyöntekijöiden työsuhteita kuin palkattu uusia työntekijöitä.

Myöskään maatalousyrittäjien työterveyshuolto ei ole tuottanut hyvinvointiongelmien ratkaisuja riittävästi. Maatalousyrittäjät kokevat, etteivät he saa työterveyshuollon maksuille riittävästi vastinetta. Kritiikki kohdistuu sekä palveluiden saatavuuteen, hintaan että henkilöiden asiantuntemukseen. Ylipäätään lääkäreiden tietämys maatalousyrittäjien työn erityispiirteistä on osoittautunut riittämättömäksi. Yksi tulevaisuuden haasteista on työterveyshuollon ja terveydenhoidon ammattilaisten tiedon lisääminen siitä, millaista maatalousyrittäjän työ on ja millaista on työskennellä kotieläintiloilla suurien eläinmäärien ja isokokoisten eläinten parissa.

Tuotannon ja talouden ongelmat heijastuvat monesti ihmissuhteisiin. Parisuhteen kriisit, tulehuneet suhteet aiempaan viljelijäpariin, sairaudet tai alkoholin liikakäyttö ovat niin henkilökohtaisia asioita, ettei niistä ole helppo avautua ulkopuolisille. Monesti vastoinkäymisistä yritetään liian pitkään selvittää omin voimin. Keskipohjalaisessa kulttuuri-ilmapiirissä omista vaikeuksista vaikeneminen on tavallista.

Maatiloilla voi käydä useiden eri organisaatioiden edustajia. Heidän toimenkuvaansa eivät yleensä kuulu yrittäjien työhyvinvointiin liittyvät asiat. Tilalla käyvät asiantuntijat ja muut sidosryhmien edustajat voivat havaita ongelmia, jotka jäävät vaitiolovelvollisuuden nimissä käsittelemättä. Vaitiolovelvollisuudesta huolimatta tilalla vieraileva henkilö voisi välittää tietoa auttavista tahoista, kuten Maaseudun tukihenkilöverkosta, Mielenterveysseurasta, MELAsta ja hyvinvointihankkeista.

3.2 Kokemuksia Myötätuulta tuottajalle - ja muiden MTK-liittojen hyvinvointihankkeista

MTK Keski-Pohjanmaan *Myötätuulta tuottajalle* -hanke aloitti käytännön toimintansa toukuussa 2017. Aivan ensimmäisten toimintakuukausien aikana havaittiin, että maatalousyrittäjien hyvinvointi ja työssäjaksaminen olivat Keski-Pohjanmaalla uusia puheenaiheita. Tehokkaan viestinnän ja mediajulkisuuden myötä maatalousyrittäjät rohkaistuivat ottamaan yhteyttä hankepäällikköön syksyn 2018 kuluessa. Nyttemmin maatalousyrittäjien hyvinvointi ja hyvinvoinnin ongelmat ovat tulleet Keski-Pohjanmaalla yhä enemmän osaksi jokapäiväistä keskustelua, osin uuden keskustelukulttuurin myötä ja toisaalta ongelmien yleisyyden vuoksi.

Yksi keskeisimmistä *Myötätuulta tuottajalle* -hankkeen toiminta-aikana tehdyistä havainnoista on se, että lähes jokaisen hankkeeseen osallistuneen maatalousyrittäjän ongelmien ratkaiseminen olisi pitänyt aloittaa aiemmin. Ongelmien ratkaiseminen on nopeampaa ja edullisempaa sekä johtaa varmimmin toivottuun lopputulokseen, kun ongelmia aletaan työstää asiantuntijan johdolla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Maatalousyrittäjien parissa työskentelee suuri joukko sidosryhmiä (KUVIO 1), jotka osin huomaavat tai ovat avainasemassa huomaamaan maatalousyrittäjien ongelmien syntymisen. Sidoryhmien organisaatioilla ei ole nykyisellään käytännön keinoja, joilla puuttua maatalousyrittäjien ongelmallisiin tilanteisiin. Useat tahot ovat maatalousyrittäjästä huolissaan, tilanteen hoitamiseen tarvittavat keinot puuttuvat. Valitettavan usein ongelmassa oleville tiloille kasaantuu useita ongelmia, joka johtaa kriisitilanteisiin. Tästä syystä sidoryhmät ovat avainasemassa ennaltaehkäisemään maatalousyrittäjien moniulotteisia kriisitilanteita.

KUVIO 1. Maatalouden sidoryhmät.

Toinen Myötätulta tuottajalle -hankkeen aikana tehty havainto liittyy maatalouden nopeaan rakennemuutokseen ja sen vaikutukseen maatalousyrittäjien elämään ja yritystoimintaan. Monet maatalousyrittäjät tarvitsevat ulkopuolelta tulevaa psyykkistä tukea, kun yritystoiminnalle on tehty tai suunnitellaan suurempia muutoksia, kuten esimerkiksi laajennusta, sukupolvenvaihdosta, tuotantosuunnan muuttamista tai alasajoa.

Kolmas Myötätulta tuottajalle -hankkeen aikana tehdyistä havainnoista on maatalousyrittäjien vertaistuen tarve. Useat maatalousyrittäjät kokevat, että osallistuminen muun muassa kunnan tai urheiluseurojen järjestämään toimintaan on mahdotonta maatalousyrittäjien työaikojen puitteissa. Myötätulta tuottajalle -hanke on järjestänyt yhteistyössä paikallisten sidoryhmien kanssa hyvinvointi asioissa vertaistukitoimintaa maatalousyrittäjille sellaisena aikana, että heillä on mahdollisuus osallistua. Saatu palaute järjestetystä toiminnasta on hyvin positiivista ja kyseessä olevat kokoontumiset ovat palautteissa kuvattu hyvin tärkeiksi sekä asiasällön että sosiaalisen ulottuvuuden vuoksi.

MTK-Satakunnan ja Sastamalan seurakunnan v. 2013–2014 toteuttamissa hyvinvointihankkeissa huomattiin maatalousyrittäjien ja heidän parissaan työskentelevien lisääntynyt kuormittuminen,

taloustilanteen selkeä heikentyminen ja työhyvinvointiasioiden tärkeys. Varsinkin syksystä 2014 alkaen tilanteen epävarmuus, uudet byrokratiavaatimukset ja taloustilanteen heikentyminen lisäsivät maatalousyrittäjien kuormittumista.

Lähes kaikilla MTK-Satakunnan hankkeeseen osallistuneilla tiloilla oli jonkinasteisia talousvaikeuksia ja ihmissuhdeongelmia. Myös sairastumiset, parisuhdeongelmat, avioerot, vaikeudet eri sukupolvien välillä, byrokratia, tarkastukset sekä liika työmäärä, uupuminen ja masentuminen ovat olleet huolien aiheina. Samoin suuret tulevat muutokset kuten isot investoinnit, siirtyminen työnhakijaksi huonon kannattavuuden vuoksi ja omistajanvaihdokset mietityttävät maatalousyrittäjiä.

MTK-Satakunnan hankkeen kokemusten perusteella on todettavissa, että joillakin maatiloilla pienikin apu on saanut aikaan ison myönteisen muutoksen. Samaten maatiloille annettu kriisiapu on vapauttanut paljon energiaa asioiden eteenpäin viemiseen ja hoitamiseen.

MTK Etelä-Pohjanmaan toimialueella käynnistyi *Varavoimaa farmarille Etelä-Pohjanmaalla* -maatalousyrittäjien hyvinvointihanke vuoden 2016 jälkipuoliskolla. Etelä-Pohjanmaalla viljelijöiden yhteydenottojen runsas määrä on yllättänyt hanketyöntekijät. Etenkin maataloustuotteiden tuottajahintojen muutokset ja oikukkaat sääolot ovat johtaneet yhteydenottojen lisääntymiseen ja ajoittaiseen hanketyöntekijöiden työruuhkaan.

Pirkanmaalla toimineiden *Varavoimaa farmarille I ja II* -hankkeiden yhteydessä on havaittu, että pitkäjänteinen hanketyö ja yhteistyöverkostojen rakentaminen ovat parantaneet maatalousyrittäjien hyvinvointia. Tässä kohdin positiivisella tavalla erottuu etenkin Sastamala ympäristökuntineen, missä hanketyötä on tehty pisimmän aikaa. Hanketyöntekijöiden mukaan Sastamalan lähialueella viljelijät osaavat hakea ongelmatilanteisiin ulkopuolista apua aktiivisesti. Samalla he suhtautuvat positiivisesti eri toimijoiden yhteistyöhön viljelijäperheen ongelmatilanteiden ratkaisemisessa. Hankkeessa on havaittu, että oman ja perheen hyvinvoinnista huolehtimisella, elämänhallintataidoilla ja tilanpidossa menestymisen välillä on selkeä yhteys.

3.3 MELAn hyvinvointikysely

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen MELAn vuodenvaihteessa 2014–15 tekemän kyselyn vastausten perusteella maatalousyrittäjät kaipaavat työhyvinvointinsa tueksi etenkin

- fyysistä ja psyykkistä työkykyä ylläpitäviä kursseja ja koulutusta
- työterveyshuollon ja lomituksen kehittämistä
- hyvinvointipäiviä
- tukea muutokseen ja kriisiin, henkilökohtaista neuvontaa
- tietoa hyvistä käytännöistä
- vertaistukiryhmiä, verkostoitumista ja pienryhmätoimintaa sekä
- tukea sukupolvenvaihdokseen.

Kyselyn mukaan tärkeimmät maatalousyrittäjän hyvinvointia ja työkykyä tukevat seikat ovat toimiva parisuhde, positiiviset tulevaisuudennäkymät, toimivat sosiaaliset suhteet, toimiva työterveyshuolto sekä työn ja perheen yhteensovittaminen.

3.4 Maatalousyrittäjien voimavaratestin tuloksia Keski-Pohjanmaalla

Viljelijän voimavaratesti on kehitetty MTK Kaakkois-Suomen maatalousyrittäjien hyvinvointihankeeseen ja Melan väliä viljelijästä -projektin yhteistyöllä vuonna 2018. Testi kertoo asioita, jotka tuovat elämään voimavaroja ja asioita, jotka niitä vievät. Voimavaratestin tuloksista Keski-Pohjanmaalla tulee viikoittain yhteenveto Myötätuulta tuottajalle -hankkeen hankepäällikölle. Testin tavoitteena on herätellä sen täyttäjiä ajattelemaan sitä, miten elämään voisi itse vaikuttaa. Keski-Pohjanmaalla voimavaratestin täyttäneitä on 153 henkilöä (8.4.2019).

Keski-Pohjanmaalla voimavaratestin kysymykseen millaiseksi koet vointisi, on 70 henkilöä (47,3%) vastannut kokevansa murheita, masennusta, uupumusta tai muutoin vointinsa huonommaksi kuin ennen. Kysymykseen oletko yksinäinen, on vastaajista 45 henkilöä (30,4%) kokenut olevansa hylätty tai ajoittain yksinäinen. Kysymykseen miten käyttäydyt ongelmatilanteissa, on vastaajista 38 henkilöä (25,7%) kokenut ettei hallitse käyttäytymistään tai osaa puhua ongelmistaan. Kysymykseen elätkö keskellä ajankohtaista hyvinvoinnin vaarantavaa kriisiä, on vastanneista 79 henkilöä (52,6%) kokenut olevansa juuri tällä hetkellä vaikeassa kriisissä tai kokevat elämässään olevan ongelmia.

Voimavaratestin tulokset kertovat maatalousyrittäjien avun tarpeesta monellakin elämän osa-alueella. Voimavaratestin tulokset edesauttavat kohdentamaan hanketyötä asiakaslähtöisempään auttamistyöhön. Testin tulokset antavat kattavan kuvan Keski-Pohjanmaan maatalousyrittäjien tilanteesta ja nostavat esiin ongelmakohtia, joihin apua tarvitaan.

4. Hankkeen tavoitteet

4.1 Yleistä

Myötätuulta tuottajalle 2 -hankkeen tavoitteena on hyvinvoivat maatalousyrittäjät, jotka kykenevät hoitamaan ja huolehtimaan itsensä, perheensä, eläimet, pellot ja lähiympäristön asianmukaisesti. Toisaalta tavoitteena on tukea, ohjata ja jakaa tietoa maatalousyrittäjille sekä sidosryhmille siten, että maatalousyrittäjien kriisitilanteita pystytään paremmin ennaltaehkäisemään.

Hanke pyrkii vaikuttamaan siihen, että hyvinvointiin liittyviä ongelmia ryhdytään ratkaisemaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Hanke jakaa tietoa hyvinvointi sekä työhyvinvointiasioista maatalousyrittäjille sekä sidosryhmille. Sen lisäksi hankkeen tavoitteena on kannustaa ja ohjata maatalousyrittäjiä ja sidosryhmiä etsimään keinoja, kuinka hyvinvointia voidaan lisätä omatoimisesti.

Hankkeen ansiosta toiminta-alueen maatalousyrittäjät ja heidän perheenjäsenensä

- osaavat kiinnittää huomiota työhyvinvointiin ja hyvinvointia lisääviin tekijöihin jo ennaltaehkäisevästi
- uskaltavat hakea apua ongelmiinsa aikaisemmassa vaiheessa sekä tietävät, mistä apua on saatavilla
- ovat parantaneet elämän- ja riskienhallintakykyään sekä yrittäjä- ja muutosvalmiuksiin.
- Osallistuvat aktiivisemmin yhteisiin matalan kynnyksen (vertaistuki) toimintoihin, ryhmätoimintoihin, tilaisuuksiin.

Hankkeen ansiosta maatalousyrittäjien yhteistyötahot

- ovat parantaneet valmiuttaan havaita maatilalla näkyvä kriisiytymisen uhka
- ovat saaneet toimintamalleja puuttuakseen vaikeuksissa olevien tilojen tilanteeseen sekä osaavat käyttää niitä
- ohjaavat maatalousyrittäjiä avun piiriin entistä useammin
- ovat verkostoituneet keskenään entistä paremmin
- ovat saaneet työvälineitä omasta työhyvinvoinnista huolehtimiseen.

4.2 Hankkeen määrälliset ja laadulliset tavoitteet

Hankkeen ensisijaiset tavoitteet ovat laadullisia. Laadullisten tavoitteiden arvioiminen on kuitenkin vaikeaa, minkä vuoksi toiminnan tuloksia on mitattava määrällisillä indikaattoreilla, kuten asiakaskontaktien, tilaisuuksien ja julkaisujen määrällä.

Tavoitteena on, että Myötätuulta tuottajalle 2 -hankkeen toimintaan osallistuisi 520 maatalousyrittäjää. Luvussa on huomioitu, että yksittäinen maatalousyrittäjä voi osallistua sekä useampaan toimenpiteeseen että johonkin tiettyyn toimenpiteeseen useamman kerran. Nämä ”moninkertaiset” osallistumiset on siis poistettu edellä esitetystä määrästä.

4.2.1 Yhteistyö

Hankkeen keskeisimpiä tavoitteita on luoda alueen sisälle sekä valtakunnallisiin tahoihin ulottuva yhteistyöverkosto, jonka välityksellä tiedotetaan ja autetaan maatalousyrittäjiä työhyvinvointiin liittyvissä asioissa. Hankkeen toiminnasta ja maatalousyrittäjien hyvinvoinnista luennoidaan ensisijaisesti muiden organisaatioiden ja hankkeiden järjestämissä tilaisuuksissa. Tämä on vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden näkökulmasta tarkoituksenmukaisin toimintatapa.

Hanke edistää *varhaisen välittämisen mallin* toteutumista, MELAn ostopalvelusitoumusten käyttöä sekä muita maatalousyrittäjien hyvinvointiin liittyviä toimenpiteitä

Hanke tiivistää yhteistyötä jo olemassa olevien maatalousyrittäjien hyvinvointia edistävien tahojen kanssa, kuten esimerkiksi tukihenkilöverkko. Hanke pyrkii osaltaan edistämään ja olemaan rakentamassa muun muassa Jelppiryhmän toiminnan aloittamista Keski-Pohjanmaalla.

Yhteistyökumppanit	Tavoite kpl
Työterveyshuollon ja muun terveydenhuollon henkilöstö	8
Maatalouslomitukset	5
ProAgrian neuvojat	20
MELA-asiamiehet	4
Maaseudun tukihenkilöverkosto	2
MTK-yhdistykset	16
YTA-alueiden viranhaltijat	5
EU-avustajat	10
ELY-keskukset	2
Seurakunnat	7
SPR	1
A-klinikat, AA, yksityiset hoitopalvelut	3
Luonnonvara-alan oppilaitokset	1
Elintarvikealan yritykset ja hankintaosuuskunnat	5
Perheasiain neuvottelukeskukset, perheneuvolat	2
Eläinlääkärit, seminologit	6
Vakuutusyhtiöt, pankit	3
Ulosottovirastot, sovittelutoimistot	2
Mielenterveysseurat	1
Muut kehittämishankkeet	4
Yhteensä	107

MELAn toimenpiteiden edistäminen	Tavoite kpl
MELAn ostopalvelusitoumusten käytön edistäminen	30
Muut MELAn hyvinvointitoimenpiteet	20
Yhteensä	50

4.2.2 Asiakastyö maataloilla

Hankkeen tärkeänä tavoitteena on ensiavunluonteisen henkilökohtaisen ja yksilöllisen tarpeen mukaisen tuen antaminen kriisi- tai muutostilanteeseen joutuneille maatalousyrittäjäperheille. Tilakohtaisen kriisiavun tavoitteena on ihmisten auttaminen hyvinvointia vakavasti uhkaavassa tilanteessa ja heidän ohjaaminen tarvittavien asiantuntija apujen piiriin. Näistä muutamina esimerkkeinä voidaan mainita MELAn ostopalvelusitoumus sekä muut MELAn hyvinvointia edistävät toimenpiteet, ProAgrian neuvontapalvelut, Maatilojen neuvontajärjestelmä Neuvo 2020, Viskuri -hankkeiden toimenpiteet, sosiaali- ja terveysalan asiantuntijapalvelut sekä työterveyshuollon toimenpiteet.

Tilakohtaisen asiakastyön määrälliseksi tavoitteeksi asetetaan 80 maatilaa ja 140 henkilöä.

4.2.3 Tiedonvälitys

Tilaisuuksien järjestäminen

Ensisijaisesti pyritään esittämään tietoisuuksia ja luentoja yhteistyötahojen tilaisuuksissa ja vasta toissijaisesti järjestetään omia tilaisuuksia eri puolilla hankealuetta. Tilaisuuksissa käsitellään hyvinvointiin ja sosiaaliturvaan liittyviä kysymyksiä sekä elämän- ja yritystoiminnan hallinnan taitoja tukevia asioita.

Hankkeen tavoitteena on yhteensä 1500 osallistumista eri tilaisuuksissa. Koska henkilöt voivat osallistua hankkeen toiminta-aikana useampaan tilaisuuteen, hankkeen arvioidaan tavoittavan tilaisuuksissa yhteensä 500 henkilöä.

Julkaisut

Hankkeen tavoitteena on laatia infolehtinen, maatalousyrittäjän hyvinvoinnista ja työhyvinvoinnista, heidän itsensä käyttöön. Infolehtiseen kootaan tietoa ja keinoja, joilla tukea oma-toimisesti hyvinvointiaan ja mistä saa apua sen tukemiseen.

Julkaisu	Kpl
Internetsivut	1
Facebook-sivut	1
Infolehtinen	1
Yhteensä	3

5. Hankkeen toimenpiteet ja toteutustapa

5.1 Yleistä

Myötätuulta tuottajalle 2 -hanke toteutetaan ajalla 1.1.2020–31.12.2021.

Hanke toteuttaa kestävän kehityksen periaatteita hyödyntämällä sähköistä viestintää. Hankkeen tarjoiluissa käytetään mahdollisuuksien mukaan kotimaisia ja lähellä tuotettuja raaka-aineita.

Hankkeen päätteeksi tehdään loppuraportti ja tilinpäätös.

5.2 Yhteistyö

Yleisesti ottaen Myötätuulta tuottajalle 2 -hanke edistää maatalojen kanssa sidoksissa olevien tahojen yhteistyötä ja keskinäistä vuorovaikutusta. Hanke tiedottaa monikanavaisesti hyvinvointiasioista ja niiden vaikutuksesta maatalousyrittäjille yhteistyössä useiden maatalouden sidosryhmien kanssa.

Hanke toimii Maatalousyrittäjien eläkelaitos MELAn yhteistyökumppanina tukien MELAn tavoitteiden toteutumista. Hanke toteuttaa MELAn *varhaisen välittämisen mallia*, jonka tarkoituksena on tukea maatalousyrittäjiä työssä selviytymisessä sekä auttaa maatilan toimintaa uhkaavissa ongelmissa. Varhaisen välittämisen mallin tavoitteena on rohkaista maataloilla vierailevia henkilöitä ottamaan puheeksi havaitsemansa henkistä kuormittumista ilmaisevat merkit tai muut huolestuttavat muutokset maatilan toiminnassa. Hanke tukee sidosryhmiä maatalousyrittäjien työhyvinvoinnin tukemisen oppaan käytössä ja pyrkii viemään sen osaksi sidosryhmien työnsisältöä.

Vaikeuksissa oleva maatalousyrittäjä on voinut hakea MELAsta vuonna 2019 enintään 500 + 500 euron suuruista ostopalvelusitoumusta asiantuntijapalveluihin uupumuksen ja masennuksen hoitamiseksi tai taloudellisen tai juridisen asiantuntija-avun hankkimiseksi. Mikäli ostopalvelusitoumuksia myönnetään edelleen vuosien 2020–2021 aikana, hanke jatkaa yhteistyötä MELAn kanssa ostopalvelusitoumusten osalta.

Myötätuulta tuottajalle 2 -hankkeen sekä ProAgria Keski-Pohjanmaan Viskuri-hankkeen alueet limittyvät Halsualla, Kannuksessa, Kaustisella, Kokkolassa, Lestijärvellä, Perhossa, Toholammilla ja Vetelissä. Viskuri-hankkeen tavoitteena on uusien yhteistyötapojen, uusien yhteistyökumppanuuksien ja uusien yhteisyrittäjäyysmuotojen selvittäminen ja käytäntöön siirtäminen. Koska Myötätuulta tuottajalle 2 -hankkeen toiminta kohdistetaan kriisitilanteessa oleviin maatalousyrittäjiin, hankkeiden toiminnassa ei ole päällekkäisyyksiä. On kuitenkin mahdollista, että Myötätuulta tuottajalle 2 -hanke voi ohjata joitakin maatalousyrittäjiä Viskuri-hankkeen piiriin.

Muita yhteistyöhankkeita ja -tahoja voivat olla Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän EVE-hanke sekä työssä olevien uraohjaus.

Hankkeen toiminnasta tiedotetaan MTK Keski-Pohjamaan internet- ja Facebook-sivuilla sekä uutiskirjeissä, jotka toimivat keskeisenä tiedotusvälineenä. Tiedotuksessa hyödynnetään myös MTK- ja MHY-yhdistysten, ProAgrarian, YTA-alueiden, ELY-keskuksen ja muiden yhteistyökumppaneiden tiedotuskanavia. Näiden lisäksi hanke voi luoda uusia toimintamalleja varhaiseen välittämiseen ja hyvinvoinnista huolehtimiseen.

Hankkeen tietoiskuissa ja ryhmätoiminnassa käsitellään esimerkiksi:

- työhyvinvointia
- fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia
- muutosvalmiuksia
- itsensä johtamista
- ajanhallintaa
- riskienhallintaa ja niiden ennaltaehkäisyä
- parisuhdeasioita
- talousvaikeuksista selviämistä
- arjenhallintataitoja.

Käsiteltäville teemoille on yhteistä se, että niiden avulla pyritään vahvistamaan maatalousyrittäjien elämän-, yritystoiminnan sekä muutoksen hallinnan taitoja. Tietoiskujen, ryhmätoiminnan avulla pyritään ennaltaehkäisemään maatalousyrittäjien ongelmien ja kriisitilanteiden syntymistä, tukemaan heidän hyvinvointiaan sekä vahvistamaan yhteisöllisyyttä.

Mahdollisuuksien mukaan hankkeessa testataan ja pilotoidaan muitakin hankealueelle uusia toimintamalleja. Niihin kuuluvat muun muassa:

- eri tilaisuuksissa tehtävät pikatestit ja mittaukset sekä niiden pohjalta annetut toimenpide-ehdotukset
- yksilö- ja maatilatasolla tehtävät kattavammat testaukset ja kyselyt sekä toimenpide-ehdotukset
- työhyvinvointi- ja koulutustapahtumat.

Sidosryhmäyhteistyön tavoitteena on aiempaa hyvinvointihanketta painokkaammin, että yhteistyökumppanit ohjaisivat maatalousyrittäjiä varhaisen välittämisen periaatteella avun piiriin jo ennen vakavaa kriisiä. Hankkeen puitteissa sidosryhmiä tuetaan ja ohjataan varhaisen välittämisen periaatteen toteutumiseen. Myötätuulta tuottajalle -hankkeen tekemää maatalousyrittäjän työhyvinvoinnin tukemisen opasta sidosryhmille jalkautetaan heidän käytännön työhön. Yhtenä osana tätä ennakoivaa toimintatapaa on kriisiä ennakoivien merkkien tunnistaminen. Yhteistyötahot voivat ennakoida vaikeuksien lähestymisen mm. seuraavista tunnusmerkeistä:

- meijerit ja teurastamot: laatumuutokset ja maksurästtit
- MELA ja muut vakuutusyhtiöt: maksurästtit ja sairauslomat
- lomitushallinto: lisääntynyt sijaisapu- ja sairauslomatarve, maksurästtit, lomien käyttämättömyys
- työterveyshuolto: omasta hyvinvoinnista ja maatilantoista ei kyetä enää pitämään huolta
- maataloushallinto: velvoitteet jäävät hoitamatta, sanktioita
- pankit ja muut rahoittajat: maksurästtit
- lähiyhteisö: eristäytyminen, haluttomuus kontakteihin, suorituskyvyn heikkeneminen.

5.3 Asiakastyö maataloilla

Myötätuulta tuottajalle -hankkeen toiminnassa on havaittu, että kriisiytyviä maataloja on edelleen. Murroksen jatkuessa on todennäköistä, että kriisitilanteista ei tulla pääsemään eroon lähivuosien kuluessa. Tästä syystä kriisitilanteissa olevien maatalousyrittäjäperheiden auttamistyötä tulee jatkaa aiemman hankkeen tavoin.

Hankkeen keskeisenä toimenpiteenä on maatalousyrittäjien ja heidän perheensä tukeminen kriisitilanteissa. Kriisin taustalla voi olla mm. taloushuolia, ihmissuhdeongelmia, ihmisten tai karjan sairauksia, liiallinen työmäärä ja siitä johtuvan uupumisen tai jokin muu äkillinen, ennalta arvaamattoman tilanne. Työmenetelmiä ovat henkilökohtainen keskusteluapu sekä kokonaistilanteen selvittäminen erilaisten kartoitusten ja/tai kyselyiden avulla. Muita toimintatapoja ovat avuntarpeen selvittäminen, neuvonta ja ohjaus tarvittaviin asiantuntijapalveluihin, kuten esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan palvelujen, parisuhdeterapian, tai neuvontaorganisaatioiden piiriin.

Asiakastyön tarkoituksena on olla nimenomaan ensiavun luonteista tukea. Rahoitusmääräyksistä johtuen kriisiapu voi kestää enintään yhden työpäivän maatilaa kohden. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä erilaisten viranomaisten sekä maksullisten ja maksuttomien auttavien tahojen kanssa. Yhteistyötahot määritellään tapauskohtaisesti. Niitä voivat olla Viskuri -hankkeet, ProAgria, MELA, maaseutuviranomaiset, työterveyshuolto, mielenterveyspalvelut, kuntoutuslaitokset, velkaneuvojat, ulosottoviranomaiset, Verohallinto, hankintaosuuskunnat, lomitushallinto, rahoituslaitokset, maatalouskaupat jne. Jatkotoimenpiteiden rahoittamiseen voidaan hyödyntää mm. Neuvo 2020 -järjestelmää sekä MELAn ostopalvelusitoumusta.

5.4 Tiedonvälitys

5.4.1 Tilaisuuksien järjestäminen

Hanke jakaa informaatiota hyvinvointiasioista maatalousyrittäjille järjetyissä tilaisuuksissa. Ensimmäisessä tilaisuudessa pyritään järjestämään yhteistyötahojen kanssa. Toisaalta hanke voi järjestää itsenäisesti ennaltaehkäisevää matalan kynnyksen ryhmätoimintaa.

Tilaisuuksissa käsitellään hyvinvointiin ja sosiaaliturvaan liittyviä kysymyksiä sekä elämän- ja yritystoiminnan hallinnan taitoja tukevia asioita. Hanke voi järjestää tilaisuuksia ja tapaamisia myös yhteistyötahoille, sidosryhmille. Tilaisuuksissa käsiteltäviä aiheita ovat esimerkiksi

- muutosvalmius
- työhyvinvointi
- fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi
- itsensä johtaminen
- ajanhallinta
- riskienhallinta ja niiden ennaltaehkäisy
- parisuhdeasiat
- talousvaikeuksista selviämistä
- arjenhallintataito

- henkilökohtainen hyvinvointi
- rentoutuminen
- hälyttävien merkkien tunnistaminen
- parisuhteen hoitaminen
- suunnitelmallisuus, ennakointi, varautuminen
- työssä jaksaminen.

5.4.2 Julkaisut

Tiedottamiseen käytetään sekä painettuja että sähköisiä julkaisuja. Informaation jakelukanavia voivat olla:

- lehtiartikkelit
- sähköiset uutiskirjeet
- hankkeen internetsivut
- Power Point -diaesitykset
- esitteet ja käyntikortit.

Hanke laatii ja julkaisee infolehtisen, johon on koottu pääasiat ja apukeinot maatalousyrittäjien hyvinvoinnista ja niistä keinoista, miten he itse voivat hyvinvointiinsa vaikuttaa. Infolehtinen laaditaan maatalousyrittäjien hyvinvoinnin ja työhyvinvoinnin tukemiseen, heidän omaan käyttöönsä.

5.5 Resurssit

Tavoitteena on kustannustehokas toimintatapa:

- hankekirjanpito ja hankehallinto tehdään MTK Keski-Pohjanmaassa
- lähtökohtaisesti hankkeen työntekijän työpiste sijaitsee toimialueella
- työpisteen sijainti ratkaistaan hankepäällikön asuinpaikan mukaan
- hanketyöntekijöiden palkkataso perustuu heidän koulutukseensa ja ammatilliseen osaamiseensa
- sähköistä materiaalia ja sähköistä tiedotusta pyritään käyttämään mahdollisimman paljon, mikä vähentää kuluja
- tehdään yhteistyötä muiden toimijoiden ja hankkeiden kanssa.

Myötätuulta tuottajalle 2 -hankkeelle palkataan kokopäiväinen hankepäällikkö. Hänen lisäksi MTK Keski-Pohjanmaan toimihenkilöt osallistuivat hankkeen toteuttamiseen tarvittavalla työpanoksella hankeaikana.

• Hankepäällikkö	12 kk/v
• Hankeavustaja	0,5 kk/v
• Hankeassistentti	1,5 kk/v
• Hankkeen johtaminen ja tiedotus	1,5 kk/v

Vuosittainen henkilöresurssi on yhteensä noin 1,3 henkilötyövuotta. Koko hankeajan yhteenlaskettu henkilöresurssi tulee olemaan noin 2,6 henkilötyövuotta.

5.6 Toteutuksen organisaatio

Hankkeen vastuuhenkilönä ja hallinnollisena **johtajana** toimii MTK Keski-Pohjanmaan toiminnanjohtaja. Toiminnanjohtaja osallistuu aktiivisesti hankkeen tiedotukseen, pitää työhyvinvointiin ja muita aiheeseen liittyviä alustuksia sekä kertoo hankkeesta ja sen palveluista eri tilaisuuksissa. Toiminnanjohtajan vastuulla on myös hankkeen käynnistymiseen liittyvät tehtävät, kuten rekrytoinnit, toimitilat ja tarvittavat koneet ja laitteet. Lisäksi hankkeen johtajan tehtäviin kuuluvat hankkeen yleisjohtaminen, hallinnon asianmukaisuuden varmistaminen, hankkeen toteutuksen seuranta sekä työntekijöiden työnohjaus.

Hankkeelle palkataan yksi **kokoaikainen hankepääällikkö**. Hankepääälliköllä tulee olla hyvät sosiaaliset- ja vuorovaikutukselliset taidot, työ- ja elämäkokemusta, yhteiskunnallisten palvelujärjestelmien tuntemus sekä hankkeen toimintaan liittyvä substanssiosaaminen. Tärkeitä osa-alueita ovat työnohjauselliset taidot, talousosaaminen sekä maatalon arjen riittävä tuntemus.

Hankepääällikön tehtäväkuvaus:

- Vastaa hankkeen tunnetuksi tekemisestä kohderyhmän ja yhteistyötahojen keskuudessa. Tämä tapahtuu eri kanavien kautta jaettavan materiaalin ja julkaisujen avulla ja osallistumalla kohderyhmälle suunnattuihin tapahtumissa ja yhteistyötahojen tilaisuuksiin. Hanketyöntekijä pitää tietoisuutta hankkeen työstä, toimintatavoista ja teemoista. Mahdollisuuksien mukaan hankkeesta tiedotetaan myös tiedotusvälineiden välityksellä.
- Luo ja ylläpitää asiakastyön ja tiedonvälityksen kannalta tarpeellista yhteistyöverkostoa, johon kuuluu kohderyhmälle tärkeitä yhteistyötahoja, asiantuntijoita ja auttajatahoja.
- Vastaa Keski-Pohjanmaan alueen asiakastyöstä. Asiakastyöhön kuuluvat tilakäynnit, muut asiakastapaamiset, yhteydenpito puhelimitse ja sähköpostilla sekä asiakkaan avulla yhteydenpito yhteistyökumppaneihin.
- Suunnittelee ja toteuttaa hankkeen teemoihin liittyviä tietoisuutta, ryhmätoimintaa, koulutuksia ja tilaisuuksia sekä kohderyhmälle että yhteistyötahoille.
- Vastaa hankkeen raportoinnista.

Hanketyöntekijä osallistuu osaamistaan täydentäviin koulutuksiin tai seminaareihin. Hanketyöntekijä hankkii hanketyön kannalta olennaista ja tarvittavaa lisäkoulutusta. Hanketyöntekijä osallistuu hankkeiden ja Melan Välitä Viljelijästä projektin järjestämiin yhteisiin tapaamisiin ja koulutuksiin. Hanketyöntekijällä on säännöllinen työnohjaus, mikä tukee hänen omaa työhyvinvointiaan ja vahvistaa valmiuksia vaikeuksissa olevien ihmisten kohtaamiseen.

Hankkeen taloushallinnon hoitaa **hankeassistenttina** MTK Keski-Pohjanmaan toimistos sihteeri. Hankeassistentti hoitaa hankkeen maksuliikenteen, palkanlaskennan - ja maksun sekä kirjanpidon ja tilinpäätöksen sekä osallistuu maksatushakemusten valmisteluun. Hankeassistentin tehtäviin kuuluu myös kopiointi-, postitus ym. hankkeen toimistotehtävät.

Hankeavustaja ja muut MTK Keski-Pohjanmaan toimihenkilöt osallistuvat hankkeen aihealueen tiedonhankintaan ja tiedon eteenpäin jakamiseen maatalousyrittäjille erilaisten kokousten ja tilaisuuksien yhteydessä.

Ohjausryhmä

Hankkeelle perustetaan ohjausryhmä. Ohjausryhmään kutsutaan jäseniä ja varajäseniä seuraavilta tahoilta:

- MTK Keski-Pohjanmaa
- Maatalousyrittäjät (kaksi henkilöä)
- ELY-keskus
- MELA
- Maaseudun tukihenkilöverkosto
- ProAgria Keski-Pohjanmaa
- Seurakunta
- Maatalousyrittäjien työterveyshuolto.

Ohjausryhmä kokoontuu noin kaksi kertaa vuodessa. Ohjausryhmän tehtävänä on hankkeen linjausten tekeminen, vetäjän tukeminen ja ohjaavien päätösten tekeminen hankkeen kannalta merkittävissä asioissa. Ohjausryhmä huolehtii siitä, että hanke toteutuu sovitun hankesuunnitelman ja hankepäättöksen mukaisesti. Ohjausryhmän toiminnassa noudatetaan rahoittajan ohjeistusta.

Hankkeen projektiryhmä

Hankkeelle perustetaan myös epävirallinen projektiryhmä, joka kokoontuu tarvittaessa ja suunnittelee hankkeen käytännön toimintaa. Projektiryhmään pyydetään osallistumaan ohjausryhmäorganisaatioiden sekä muiden yhteistyötahojen edustajia tarpeen mukaan. Projektiryhmän vetäjänä toimii hankepäällikkö.

Hankkeen projektiryhmän tehtävät:

- Tukee tiedottamista, levittää hankkeen tuloksia
- Toimii linkkinä sidosryhmiin
- Varmistaa eri osapuolten yhteistyön sujumisen ja tuo näkemyksiä ja havaintoja hankkeen käyttöön.

Projektiryhmään kuuluvat esimerkiksi:

- MTK Keski-Pohjanmaan edustaja
- Maatalousyrittäjien edustaja
- MELA-asiamies
- Maaseudun tukihenkilöverkoston edustaja
- ProAgrian edustaja
- Työterveyshuollon edustaja

Projektiryhmässä ovat läsnä hankepäällikkö ja hankejohtaja.

Yhteistyötahot

Yhteistyötahoina toimivat ainakin

- Työterveyshuollon ja muun sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö
- Maatalouslomituksen paikallisyksiköt

- ProAgrian neuvojat
- MELA-asiamiehet
- Maaseudun tukihenkilöt
- MTK-yhdistykset
- Kuntien maaseutuasiamiehet
- EU-avustajat
- ELY-keskus
- Seurakunnat
- SPR
- A-klinikat
- Luonnonvara-alan oppilaitos
- Elintarvikealan yritykset ja hankintaosuuskunnat
- Perheasiain neuvottelukeskus, perheneuvolat
- Eläinlääkärit, seminologit
- Vakuutusyhtiöt, pankit
- Ulosottovirastot ja sovittelutoimistot
- Mielenterveysseurat
- AA ja päihdeongelmien hoitoon keskittyneet yritykset
- Muut kehittämishankkeet, kuten hyvinvointihankkeet ja maaseutuyritysten muutosta tukevat hankkeet.

Edellä mainittujen tahojen kanssa järjestetään yhteistyötapaamisia ja tiedotustoimintaa. Hyvinvointihankkeissa toimivat projektityöntekijät voivat antaa toisilleen vertaistukea.

5.7 Raportointi ja seuranta

Hankepäällikkö raportoi hankkeen toiminnasta hankkeen johtajalle ja ohjausryhmälle näiden vaatimalla tavalla. ELY-keskuksiin raportoidaan vastaavasti rahoituspäätöksen mukaisesti.

Tilaisuuksien ja toimenpiteiden osallistumisia seurataan keräämällä kustakin tapahtumasta osallistujalista tai vähintään osallistujamäärä. Osallistumisista ja toimenpiteistä laaditaan taulukkolaskenta- tai tietokantaohjelmalla osallistujatietokanta, jonka avulla voidaan seurata tavoitteiden toteutumista. Hankkeesta pidetään erillinen hankehallintosäännösten vaatima kirjanpito.

6. Riskit ja niihin varautuminen

Myötätuulta tuottajalle 2 -hankkeen toiminnan keskeisimmät riskit ovat henkilöriskejä. Henkilöriskien pienentämiseksi on huomioitava hanketyöntekijöiden hyvinvointi, koska työtehtävät vaikeuksissa olevien maatalousyrittäjien kanssa voivat olla henkisesti raskaita. Hanketyöntekijöillä tulee olla mahdollisuus saada säännöllistä työnohjausta koko hankeajan. Tämä on tarpeen hanketyöntekijöiden oman työhyvinvoinnin kannalta. Työnohjauksesta voi olla etua myös vaikeiden asiakastilanteiden hoitamisessa.

Yhtenä riskinä voidaan pitää viranomaispäätösten ja maksatusten viivästymistä. MTK Keski-Pohjanmaa vakavaraisuus on omiaan helpottamaan tilannetta niin, etteivät maksuviiveet aiheuta ylipääsemättömiä vaikeuksia hankkeen toimintaan tai MTK Keski-Pohjanmaan varsinaiseen toimintaan.

Ennakolta arvioiden tiedossa ei ole muita hankkeen toimintaan liittyviä merkittäviä riskejä.

7. Kestävän kehityksen periaatteiden huomioiminen

Ihmisten hyvinvoinnin edistäminen ja vakavien psyykkisten ja fyysisten haittojen ehkäiseminen toteuttaa kestävän kehityksen periaatetta. Vain hyvinvoivilla maatalousyrittäjillä on voimavaroja toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Sähköinen viestintä vähentää hankkeen negatiivisia ympäristövaikutuksia.

Hanketyöntekijöiden matkustamisessa hyödynnetään joukkoliikennettä etenkin pidemmillä matkoilla. Samalla on tiedostettava, ettei tilakäyntejä voida käytännössä jättää joukkoliikenteen varaan.

8. Yhteys Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan ja alueen ohjelmaan

8.1 Yhteys EU:n maaseudun kehittämisen prioriteetteihin ja Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014–2020

Myötätuulta tuottajalle 2 -hanke toteuttaa seuraavia maaseudun kehittämistä koskevia EU:n prioriteetteja:

- Prioriteetti 1. Tietämyksen siirron ja innovaatioiden edistäminen maa- ja metsätaloudessa sekä maaseudulla
- Prioriteetti 2. Maatilojen elinkelpoisuuden ja kilpailukykyyn edistäminen kaikenlaisessa maataloudessa kaikilla alueilla sekä innovatiivisen maatalousteknologian ja metsien kestävän hoidon ja käytön edistäminen
- Prioriteetti 6. Sosiaalisen osallisuuden, köyhyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseudulla.

Hanke toteuttaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toimenpidettä M16 *Yhteistyö*. Hanke toteuttaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toimenpidettä M16 *Yhteistyö*. Hanketta toteutetaan tiiviissä yhteistyössä muiden maatalousyrittäjien hyvinvointia edistävien organisaatioiden ja eri sidosryhmien kanssa. Hanke lisää yhteyksiä alan tutkimus- ja kehittämistoimintaan mm. yhteistyöllä Melan kanssa. Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela on valtakunnallinen organisaatio, jolla on vahva osaaminen maatalousyrittäjien hyvinvoinnin edistämisestä ja tiiviit kontaktit alan tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Lisäksi hanke kartoittaa yritysten tarpeita ja aktivoi maatalousyrittäjiä hyödyntämään Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014–2020 kuuluvaa Neuvo2020-palvelua, muita käytettävissä olevia palveluja sekä muiden hankkeiden tarjontaa.

Hanke tuo yrittäjien käyttöön uusia toimintamalleja oman hyvinvoinnin seurantaan ja edistämiseen. Hanke aktivoi maatalousyrittäjiä keskinäiseen yhteistyöhön ja uusien toimintamallien hakemiseen.

8.2 Yhteys Pohjanmaan ELY-keskuksen alueelliseen maaseutustrategiaan 2014–2020

Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella maaseutustrategian 2014–2020 läpileikkaavina teemoina nostettu esille seuraavat asiat:

- 1) *Osaamisen lisääminen* edistää maaseudun kestävästä kehityksestä ja lisää maaseudun elinvoimaa
- 2) Vahva *imago* lisää maaseudun vetovoimaa ja kilpailukykyä. Vetovoimaisen imagon avulla voidaan luoda edellytyksiä yrittämiselle ja asumiselle sekä vähentää poismuuttoa alueelta.

- 3) Toimiva *infrastruktuuri* on alueellisen kehittämistyön perusedellytys. Hyvät tie-, rautatie-, lentoliikenne-, meriliikenne- ja tietoliikenneyhteydet mahdollistavat elinkeinoelämän kehittämistä ja luo asumiselle ja työskentelylle uusia vaihtoehtoja.
- 4) Maaseudun *elinkeinojen elinvoimaisuuden vahvistaminen* on tulevan ohjelmakauden suuri haaste. Yksittäisen yrityksen tai maatilan kehittämisen ohella on kehitettävä myös yritysten ja maatilojen toimintaympäristöä. Alueiden elinkeinorakenne kokonaisuutena tulee olemaan kehittämistoiminnan kohteena.
- 5) Maaseudun kehittäminen on toteutettava *ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla*, tavoitteena on ympäristön, ihmisten ja eläinten hyvinvointi.
- 6) *Yhdyskuntasuunnittelu-, kaavoitus-, rakennuslupa- ja ympäristölupa-asiat* eivät saa turhaan vaikeuttaa asumista ja yrittämistä maaseudulla tai tehdä sitä mahdottomaksi.

Myötätuulta tuottajalle 2 -hanke toteuttaa seuraavia koko ELY-keskuksen alueelle yhteisiä prioriteetteja:

- 2) Vahva ja vetovoimainen imago
- 4) Maaseudun elinkeinojen elinvoimaisuuden vahvistaminen
- 5) Ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys.

Edellä sanottujen koko alueelle yhteisten prioriteettien lisäksi Pohjanmaan ELY-keskuksen alueen maaseutustrategia nimeää Keski-Pohjanmaan maakunnan kehittämiseksi omia prioriteetteja.

Keski-Pohjanmaan maakunnan maaseutustrategia lähtee vahvuuksien vahvistamisesta ja älykkästä alueellisesta erikoistumisesta. Keski-Pohjanmaan maaseudun vahvojen elinkeinojen vahvistamiseksi haetaan käytäntölähtöisiä ratkaisuja sekä uusia innovaatioita. Maaseutustrategian läpäisevät periaatteet ovat *kestävä kehitys, vastuullisuus ympäristöstä sekä ilmastonmuutosta hillitsevät toimet*. Myötätuulta tuottajalle 2 -hanke edistää näistä sekä kestävän kehityksen että ympäristövastuullisuuden tavoitteita.

Hanke toteuttaa seuraavia Keski-Pohjanmaan maakunnan prioriteetteja:

- Yrittävä ja elinvoimainen maaseutu
- Hyvinvoiva maaseutu. Kehittämisen painopisteinä ovat maaseudun asukkaiden henkinen ja fyysinen hyvinvointi sekä yhteisöllisyyden vahvistaminen.

Hanke edistää Keski-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2014-2017 teeman Hyvinvoiva Keski-Pohjanmaa tavoitteita vahvistamalla maaseudun asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä edistäviä elämäntapoja. Keski-Pohjanmaan hyvinvointistrategian 2015 toteuttamisohjelmassa keskeisenä teemana on ennaltaehkäisy, joka on myös tämän hankkeen keskeinen tavoite. Hanke myös ehkäisee syrjäytymistä sekä vahvistaa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Välillisesti hanke edistää myös teeman Yrittävä ja elinvoimainen Keski-Pohjanmaa / Yrittävä maaseutu – tavoitteita yritysten kilpailukyvyyn ja kannattavuuden edistämisestä.

8.3 Yhteys Pohjois-Pohjanmaan alueelliseen maaseudun kehittämissuunnitelmaan 2014–2020

Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa toteutetaan ohjelmakaudella 2014–2020 kaikkia kuutta EU:n maaseudun kehittämistä koskevaa prioriteettia. Myötätuulta tuottajalle 2 -hanke liittyy EU-prioriteettien Pohjois-Pohjanmaan tavoitteisiin seuraavasti:

Prioriteetti 1. Tietämyksen siirron ja innovaatioiden edistäminen maa- ja metsätaloudessa sekä maaseudulla:

- Maatilojen ja maaseutuyritysten johtamisen ja osaamisen kehittäminen
- Tiedon tuottajien, soveltajien ja yrittäjien yhteistyön lisääminen ja verkostoituminen eri aluetasoilla.

Prioriteetti 2. Maatilojen elinkelpoisuuden ja kilpailukyvyn edistäminen kaikenlaisessa maataloudessa kaikilla alueilla sekä innovatiivisen maatalousteknologian ja metsien kestävän hoidon ja käytön edistäminen:

- Maataloustuotantoalojen kannattavuuden ja kilpailukyvyn lisääminen
- Työn uudelleen organisoiminen ja maatalousyrittäjien hyvinvoinnin edistäminen.

Prioriteetti 6. Sosiaalisen osallisuuden, köyhyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseudulla:

- Yritysten kilpailukyvyn ja kannattavuuden parantaminen, uuden yritystoiminnan luominen ja yrittäjyyden esteiden poistaminen
- Maaseudun säilyminen houkuttelevana ja monipuolisena asuin- ja työympäristönä
- Hyvän elämän edellytysten tukeminen ja alueen vetovoiman lisääminen
- psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin lisääminen maaseutualueilla, työn tekemiseen liittyvän jaksamisen edistäminen; työn, yrittäjyyden ja vapaa-ajan joustava yhdistäminen.

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmasta rahoitetaan Pohjois-Pohjanmaan alueella seuraavat viisi keskeistä toimenpidettä:

- Koulutus ja tiedonvälitys
- Investoinnit fyysiseen omaisuuteen
- Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen
- Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen
- Yhteistyö.

Myötätuulta tuottajalle 2 -hanke toteuttaa seuraavia toimenpiteitä:

- Koulutus ja tiedonvälitys
- Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen
- Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen
- Yhteistyö.

9. Toiminta-alue, kohderyhmä, hyödynsaajat sekä aikataulu

Hankkeen toiminta-alueena on MTK Keski-Pohjanmaan toimialue. Alue käsittää Alavieskan, Halsuan, Kalajoen, Kannuksen, Kaustisen, Kokkolan, Lestijärven, Perhon, Reisjärven, Sievin, Toholammin, Vetelin ja Ylivieskan kunnat/kaupungit.

Hankkeen kohderyhmänä ovat alueen maatalousyrittäjät ja heidän lähipiirinsä sekä kaikki heidän kanssaan työskentelevät tahot.

Hankkeen hyödynsaajat ovat kohderyhmän lisäksi muut maaseudun asukkaat.

Hankeaika on 1.1.2020–31.12.2021.

10. Hankkeen toteutumisen arvioiminen ja hankkeessa syntyvän toiminnan jatko hankkeen päättymisen jälkeen

Hankkeen toteutumista voidaan arvioida asiakaskontaktien määrillä, maatiloilla tehdyn asiakastyön lukumäärien perusteella, tapahtumien osanottajamäärillä sekä tilaisuuksissa pidettyjen puheenvuorojen ja esitysten lukumäärien perusteella. Osallistujamääristä ja toimenpiteistä koostetaan raportti.

Toiminnan laadullinen arviointi on erittäin vaikeaa. Maatalousyrittäjien ja heidän sidosryhmien haastattelun avulla voitaisiin arvioida laadullisten tavoitteiden toteutumista, mutta vastaavasti se aiheuttaisi huomattavia kuluja. Mikäli hankkeen määrärahat sallivat, hankeajan lopussa arvioidaan laadullisten tavoitteiden toteutumista esimerkiksi Webropol-kyselyn avulla.

Myöätätuulta tuottajalle 2 -hanke synnyttää sosiaalista pääomaa, joka rikastuttaa hankealuetta hankkeen päättymisen jälkeen. Henkilökohtaiset suhteet näkyvät esimerkiksi yhteisöllisyyden lisääntymisenä, verkostoyhteistyönä ja Neuvo 2020 -järjestelmän aktiivisempänä käyttönä.

11. Tiedottaminen

Hankkeen etenemisestä ja tuloksista tiedotetaan sekä MTK Keski-Pohjanmaan sisällä että kohderyhmille, sidosryhmille, muille hankkeesta hyötyville ja rahoittajalle. Hankkeesta raportoidaan maksatusehtojen mukaisesti.

Tiedottamisessa hyödynnetään mahdollisimman paljon sähköisiä viestintävälineitä, kuten internetsivuja, sosiaalista mediaa ja sähköisiä uutiskirjeitä.

Hankkeen toiminnasta tullaan kertomaan MTK Keski-Pohjanmaan ja sen jäsenyhdistysten kokouksissa ja muissa viljelijöiden sekä heidän sidosryhmien tapahtumissa.

Hanke tekee toiminnastaan kertovia infolehtisiä.

12. Hankkeen eritelty kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

12.1 Kustannusarvio

Hankkeen kustannusarvio on 272 732 euroa.

Kustannusarvio	Vuosi 2020	Vuosi 2021	Yhteensä
Palkkakustannukset	96 147	102 226	198 373
Palkkiot	1 500	1 500	3 000
Vuokrat	5 000	5 000	10 000
Ostopalvelut	3 000	1 500	4 500
Matkakulut	0	0	0
Muut välittömät kulut	5 100	4 150	9 250
Laskennalliset yleiskust. 24 %	23 075	24 534	47 609
Kustannusarvio yhteensä	133 822	138 910	272 732

12.2 Rahoitussuunnitelma

Hankkeeseen haetaan 100 prosentin rahoitusta Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksista Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta toimenpiteestä *16 Yhteistyö*. Rahoitusta haetaan ns. 24 % flat rate -hankkeena. Laskennallisten yleiskulujen eli flat rate -kulujen osuutta rasittavat erityisesti hanketyöntekijöiden välttämättömät matkakulut.

On perusteltua, että rahoitusosuudet jakautuvat ELY-keskusten välillä tukea hakeneiden maatilojen suhteellisen määrän mukaan. Näin Pohjanmaan ELY-keskuksen suhteelliseksi rahoitusosuudeksi tulisi 58 prosenttia ja vastaavasti Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoitusosuudeksi tulisi 42 prosenttia.

Tukea hakeneiden maatilojen lukumäärä 2018	Kpl	Osuus
Pohjanmaan ELY-keskus	1 180	58 %
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	870	42 %
Yhteensä	2 050	100 %

Hakijaorganisaatio esittää, että Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoitusosuus olisi 158 185,00 euroa ja vastaavasti Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoitusosuus olisi 114 548,00 euroa.

13. Liitteet

Eritelty kustannusarvio

Kokouspöytäkirjaote hankkeen käynnistämisestä ja rahoitushakemuksen jättämisestä

MTK Keski-Pohjanmaan yhdistysrekisteriote ja säännöt

Tilinpäätösasiakirjat v. 2018